

مدیریت و برنامه ریزی مراکز فرهنگی

سروشنامه	: قادریان، مرجان، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: مدیریت و برنامه‌ریزی مراکز فرهنگی/ مولفین مرجان قادریان ، محمدابراهیم طاهرزاد ، زهرا طاهری؛ ویراستار علمی مه‌ری قدیمی.
مشخصات نشر	: تهران: مشکوة دانش، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۸ص.
شابک	: ۸۰۰۰۰ ریال: ۹-۱۳-۶۸۲۱-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۴۶ - ۱۴۸.
موضوع	: سازمان‌های فرهنگی-- مدیریت
وضع	: مدیریت
موضوع	: سازمان‌های فرهنگی -- هنرها و نقش‌ها
نسخه افزوده	: طاهرزاد، محمدابراهیم، ۱۳۵۱ -
سناد افزودنی	: طاهری، زهرا، ۱۳۶۰ - [مهندس]
شناسه افزوده	: قدیمی، مه‌ری، ویراستار
رده‌بندی دیگر	: HN۱۳۹۳۴۲۴/م۴ق۲
رده‌بندی دیوید	: ۳۰۶
شماره کتابشناسی	: ۳۴۴۸

موسسه انتشاراتی مشکوة دانش

مدیر: و برنامه‌ریزی مراکز فرهنگی

مولفین به ترتیب حروف: مرجان قادریان، محمدابراهیم طاهرزاد، زهرا طاهری

ویراستار علمی: مه‌ری قدیمی

صفحه آرایی: سارا باقی وردی

حروفچینی: موسسه انتشاراتی مشکوة دانش

چاپ و صحافی: فردا

طراح جلد: سید محمد حسین والفقایی

قیمت: ۸۰،۰۰۰ ریال

چاپ اول: ۱۳۹۳

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

ناشر: موسسه انتشارات مشکوة دانش

شابک: ۹-۱۳-۶۸۲۱-۶۰۰-۹۷۸

تمامی حقوق برای ناشر محفوظ است.

آدرس و تلفن انتشارات: فلکه دوم صادقیه، بلوار آیت الله کاشانی، خیابان بهنام، نیش کوچه ۱۶، پلاک ۵

ساختمان مشکوة دانش تلفن: ۴۴۰۰۱۰۳۴-۴۴۰۰۱۰۳۳ www.meshkatpub.ir

به نام ایزد یکتا

سخن ناشر:

سپاس خالق منان را که خدمت به خلق را سرلوحه اصلح امور قرار داد و خدمت به جوانان مخلوق را برگی از دفتر اهداف مشکوة دانش رقم زد.

توسعه و ترویج علوم جز با تحقیق و پژوهش، تألیف و گردآوری نوین ترین اطلاعات و دستاوردهای علمی میسر نمی گردد. در حوزه مطالعات دانشگاهی، فراهم آوردن بسترهای مناسب آموزشی و منتظر هماهنگی در آموزش یکی از وظایف مدرسان و پژوهشگران مؤلفان مرتبط می باشد.

انتشارات مشکوة دانش از اساتید و محققین مجرب و دلسوز، جمع آوری و تألیف کتب دانشگاهی ویژه دانشجویان دانشگاه جامع علمی کاربردی را آغاز نموده است و در خلال سال های اخیر با انتشار مجموعه کتب دانشگاهی جامع علمی کاربردی قدمی مؤثر در رفع نیاز دانشجویان عزیز برداشته است.

با استقبال از این مجموعه، افتخار داریم که چاپ های بعدی را نیز به جامعه علمی کشور تقدیم نماییم.

همچنین مفتخریم تا دست همیاری و همکاری اساتید، پژوهشگران، محققین و مترجمین و مؤلفین گرامی را در مسیر تولید، تألیف، گردآوری، ترجمه و نشر آن ضمیمه بفرماییم.

ایرانی سربلند، دانشگاه و اساتیدی پر توان، جوانانی پرشور و خلاق، زیبایی آرزوی مشکوة دانش.

فهرست مطالب

عنوان

فصل اول: تئوریهای مدیریت

۱۱	مقدمه
۱۲	تعاریف مدیریت
۱۲	وظایف و فعالیتهای مدیری
۱۴	سطوح مدیریت
۱۵	مهارتهای مدیران
۱۷	مدیریت موفق و روبرو
۱۷	تاریخچه مدیریت
۱۸	مدیریت علمی
۱۹	نظریه فرایندی مدیریت
۲۲	نظریه بوروکراسی
۲۳	نهیضت روابط انسانی
۲۳	نظریه های جدید مدیریت
۲۴	نگرش سیستمی
۲۵	نگرش اقتضایی
۲۵	تعریف سازمان
۲۶	ابعاد سازمان
۲۹	هدف های سازمان

فصل دوم: فرهنگ

۳۲	مقدمه
۳۳	تعریف فرهنگ و لایه های آن
۳۴	ویژگیهای فرهنگ
۳۵	شکل گیری فرهنگ سازمانی
۳۵	فرهنگ سازمانی

۳۶	ویژگیهای فرهنگ سازمان:
۳۷	انواع فرهنگ سازمانی:
۳۸	توسعه فرهنگی:
۳۸	ویژگیهای توسعه فرهنگی:
۳۹	تعریف مهندسی فرهنگ:
۳۹	اهمیت و ضرورت مهندسی فرهنگ:

فصل سوم: مدیریت و سازمان دهی فرهنگی

۴۳	مطالعات فرهنگی:
۴۳	ویژگی های مطالعات فرهنگی:
۴۶	مسیر تحولات تاریخ سازمان در ایران:
۴۶	سازمان امور فرهنگی قبل از انقلاب اسلامی:
۴۸	انواع مدیریت در سازمان های فرهنگی:
۵۰	اهداف و سیاستهای فرهنگی:
۵۱	سازمان سیاست گذار و راهبردی در امور فرهنگی:
۵۱	معرفی سازمان های فرهنگی:
۵۳	سازمان ها و اهداف فرهنگی در حوزه بین المللی:
۵۵	انواع ساختار سازمان های فرهنگی:
۵۷	مدیریت فرهنگی:
۵۷	فرهنگ مدیریت فرهنگی:
۵۸	رسالت مدیریت فرهنگی:
۵۸	ضرورت مدیریت فرهنگی:
۵۹	ویژگی های مدیریت فرهنگی:
۶۲	مهارت ها، ویژگی ها و خصایص مدیران فرهنگی:
۶۳	ویژگی های مدیران فرهنگی:
۶۳	فعالیت های فرهنگی:
۶۴	شغل و شرح وظایف مدیریت مراکز فرهنگی:
۶۵	مهارت های ده گانه مدیران فرهنگی برای تحول و توسعه فرهنگی:
۶۸	صلاحیت های فرهنگی مدیران آموزش عالی در سه حوزه فرهنگی جهانی، ملی و دانشگاهی:

فصل چهارم : برنامه ریزی فرهنگی

مقدمه.....	۷۵
تعریف برنامه ریزی فرهنگی.....	۷۵
مراحل برنامه ریزی فرهنگی.....	۷۷
انواع برنامه ریزی فرهنگی.....	۷۸
اهداف برنامه ریزی فرهنگی.....	۸۰
ماهیت برنامه ریزی فرهنگی و جامعه.....	۸۰
ویژگی های کلیدی موفقیت برنامه ریزی فرهنگی.....	۸۲
الگوی برنامه ریزی فرهنگی.....	۸۴
ضرورت مدل فرهنگی برای برنامه ریزی فرهنگی.....	۸۵
برنامه اجرایی فرهنگ.....	۹۰
اجزای کلیدی استراتژی های برنامه ریزی فرهنگی.....	۹۲

فصل پنجم: نقش سرمایه اجتماعی در سازمان های فرهنگی

مقدمه.....	۹۷
تعریف سرمایه اجتماعی.....	۹۷
تعریف سرمایه اجتماعی از دیدگاه پیربردیو.....	۹۸
عناصر کلیدی تشکیل دهنده سرمایه اجتماعی.....	۹۸
ابعاد سرمایه اجتماعی.....	۱۰۳
اهمیت مطالعه سرمایه اجتماعی در سازمان.....	۱۰۴
سرمایه اجتماعی سازمانی چیست.....	۱۰۵
نقش مدیران فرهنگی در ایجاد سرمایه اجتماعی.....	۱۰۵
نظریه های سرمایه اجتماعی.....	۱۰۶
چهار دیدگاه درباره سرمایه اجتماعی و توسعه اقتصادی.....	۱۰۸
سرمایه اجتماعی و منفعت اقتصادی.....	۱۱۰
نقش سازمان های غیر دولتی در شکل گیری و ارتقاء سرمایه اجتماعی.....	۱۱۲

فصل ششم: سیاست گذاری ها در سازمان ها و مراکز فرهنگی

تعریف سیاست فرهنگی.....	۱۱۹
-------------------------	-----

۱۱۹	الگوهای سیاست گذاری فرهنگی
۱۲۵	برنامه ریزی و سیاست گذاری فرهنگی در ایران قبل از انقلاب اسلامی
۱۳۷	نقاط ضعف برنامه ریزی فرهنگی در ایران قبل از انقلاب اسلامی
۱۳۸	برنامه ریزی و سیاست گذاری فرهنگی در ایران بعد از انقلاب اسلامی
۱۳۳	چالش ها و تهدیدهای فراروی برنامه ریزی فرهنگی در ایران

فصل هفتم: کنترل، نظارت و ارزشیابی مراکز فرهنگی

۱۳۷	تعریف کنترل
۱۴۲	ارزیابی عملکرد دستگاه های فرهنگی
۱۴۳	ارزیابی عملکرد سازمان صدا و سیما

www.ketab.ir

فصل اول: تئوری‌های سازمان و مدیریت

اهداف کلی

آشنایی دانشجویان با نظریه‌های سازمان و مدیریت

اهداف رفتاری

پس از مطالعه این فصل انتظار می‌رود:

- ۱- با تعریف مدیریت آشنا شوید
- ۲- وظایف و فعالیتهای مدیریت را بشناسید
- ۳- مهارتهای مدیران را بشناسید
- ۴- با سطوح مدیریت آشنا شوید
- ۵- تعریف مدیریت موفق و موثر را فراگیرید
- ۶- آشنایی با تاریخچه مدیریت
- ۷- آشنایی با مدیریت امروز
- ۸- فراگیری مکاتب مدیریت
- ۹- آشنایی با تعریف سازمان و ابعاد سازمان

بشر در طول اعصار و قرون به حقایق گوناگونی دست یافته که هر یک از آنها وی را در راه رسیدن به هدف خاصی کمک نموده است طبقه‌بندی حقایق مزبور در دسته‌های گوناگون بر اساس مشابهت اصول آنها، رشته‌های علمی مختلفی به وجود آورده است سیر تکامل علوم نشان می‌دهد که رشته‌های فلسفه، نجوم، ریاضیات و تا حدودی حرفه پزشکی از قدیمی‌ترین اطلاعات و حقایق می‌باشند که بشر به آنها دست یافته است. نضج و اشاعه فلسفه در یونان باستان به جایی رسید که این رشته را مادر علوم خوانده و معتقد گردیدند که همه رشته‌های دیگر علمی در باغچه فلسفه روئیده‌اند.

قبل از بحث در ماهیت انواع علوم لازم است که نخست علم را تعریف نموده و سپس به طبقه‌بندی آن بپردازیم ساده‌ترین تعریف علم این است که آن را یک رشته از حقایق و دانش‌هایی می‌دانند که تحت نظم و قاعده درآمده و قابل اثبات باشد.

علوم طبیعی یا فیزیکی به کشف حقایق درمورد رابطه علت و معلولی اشیاء و موجودات پرداخته و قوانین و اصولی را که در موارد مشابه با این اعمال داشته باشد بیان می‌نمایند. از طرف دیگر علوم اجتماعی حقایقی را که مربوط به فعالیت‌های گوناگون انسان باشد بصورت منظم درآورده و مورد مطالعه قرار می‌دهند.

از آنجا که علم اداره فعالیت‌های یک عده انسان را در داخل سازمان‌هایی که به منظور نیل به هدفی به وجود آمده‌اند مورد مطالعه قرار می‌دهد و سازمان‌های نامبرده نیز به صورت مشترک جامعه و اجتماع را تشکیل می‌دهند می‌بایستی اداره کردن و مدیریت را از جمله علم اجتماعی شناخت. علم مدیریت گرچه اتکاء فراوانی به سایر رشته‌های علوم اجتماعی مانند حقوق، اقتصاد، روانشناسی، جامعه‌شناسی و مردم‌شناسی داشته و تا حدودی قوانین و تئوری‌های علوم نظری را نیز به کار می‌برد، به عنوان رشته جدیدی در علوم اجتماعی شناخته شده است.

به عبارت دیگر هریک از رشته‌های فوق قسمتی از روابط و فعالیت‌های گوناگون بشر را به نظم درآورده و تا حد معینی بشر را به هدف‌های خاص خود رسانیده است، درحالی‌که علم اداره مدیریت به منظور رسانیدن بشر به هدف‌های مشترک و بزرگتری به سایر رشته‌ها اتکاء می‌نماید و آنها را به یکدیگر تلف نموده است.

شاید مدیریت را بتوانیم یکی از مهمترین فعالیت‌ها در زندگی اجتماعی بشر امروز به حساب آوریم. بشر حاضر به مدد این فعالیت است که ماموریت‌ها و اهداف سازمان‌ها تحقق می‌یابد، از منابع و امکانات موجود بهره‌برداری می‌شود، و توانایی و استعداد انسان‌ها از قوه به فعل در می‌آید. مدیران در انجام وظایف خود فرایندی را دنبال می‌کنند که شامل اجزایی چون برنامه‌ریزی، سازماندهی، نظارت و کنترل، انگیزش، ارتباطات، هدایت و تصمیم‌گیری است. مجموعه این فعالیت‌هاست که مدیریت را شکل می‌دهد و هماهنگی و نیل به هدف‌ها را میسر می‌سازد.

تعریف مدیریت:

درباره مدیریت، تعریفی که مورد قبول عام باشد، در دست نیست، صاحب‌نظران و مولفان مدیریت با هدف‌ها و سوگیری‌های مختلف، تعریف‌های گوناگون را ارائه کرده‌اند. در اینجا ابتدا برخی از تعریف‌های مهم را نقل می‌کنیم.

- مدیریت عبارت است از:
 - ایجاد و دادن کار بوسیله دیگران
 - فراگرد تبدیل اطلاعات به عمل این فراگرد تغییر و تبدیل را تصمیم‌گیری می‌نامیم.
 - فراگرد هماهنگ‌سازی فعالیت فردی و گروهی در جهت هدف‌های گروهی.
 - ایجاد محیطی اجتماعی انسانی که در گروه‌های رسمی سازمان فعالیت می‌کنند.
- فراگرد برنامه‌ریزی، سازماندهی، رهبری، و نظارت کار اعضای سازمان و استفاده بهینه از همه منابع موجود سازمانی برای تحقق هدفی مورد نظر سازمان تقریباً به تعداد مولفان و نویسندگان کتب مدیریت تعریف مدیریت وجود دارد. وجه مشترکی که در همه این تعاریف به آن اشاره می‌شود، توجه مدیر به تحقق بخشیدن هدف‌ها یا مقاصد سازمانی است. در اینجا مدیریت را بدین شرح تعریف می‌کنیم: کار کردن با افراد و به وسیله افراد و برای تحقق هدف‌های سازمانی باید توجه داشت که در این تعریف از نوع سازمان اسمی نمی‌برد طبق این تعریف، مدیریت در همه سازمان‌ها اعمال می‌شود، خواه تجاری، آموزشی، سیاسی، بیمارستان‌ها، خانواده‌ها. لازمه موفقیت این سازمان‌ها آن است که مدیران آنها به مهارت‌های اجتماعی و انسانی مجهز باشند. مدیریت عبارت است از دستیابی به هدف‌های سازمانی از طریق هدایت و رهبری. بنابر این تعریف، حداقل در مراحل مشخصی از زندگی خود یک مدیر است.

وظایف و فعالیت‌های مدیریت:

صاحب‌نظران مدیریت معتقدند هر سازمان اجتماعی (دولتی، صنعتی، بازرگانی، خدماتی، فرهنگی، آموزشی، مذهبی، نظامی، سیاسی) که توسط افراد انسانی اداره می‌شود باید وظایف مدیریتی را عهده‌دار باشند.

این دسته وظایف حالت عام داشته و برخی از صاحب‌نظران از آنها تحت عنوان عناصر یا اصول سازمانی نام می‌برند. لوترگیولیک وظایف هفت‌گانه‌ای به شرح ذیل برای مدیریت قائل است:

۱- برنامه‌ریزی

۲- سازماندهی